

Θεολογικά Χρονικά

Συνέδρια – Ημερίδες – Συμπόσια

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ

*«Φροντίζοντας
για την ανθρωπότητα σήμερα,
μεριμνούμε για την ανθρωπότητα
του αύριο»*

Από τις 5 έως τις 9 Οκτωβρίου 2022 έλαβε χώρα στη Ρόδο το 5ο Διεθνές Συνέδριο του Δικτύου του Οικουμενικού Πατριαρχείου για την Ποιμαντική Διακονία στον χώρο της Υγείας.

Τα συνέδρια αυτά διεξάγονται ανά τριετία, αλλά λόγω της πανδημίας το προηγούμενο είχε διεξαχθεί το 2017. Δίνουν την ευκαιρία στις τοπικές Εκκλησίες, στους επιστήμονες και στους επαγγελματίες υγείας από όλο τον κόσμο, που διακονούν τον άρρωστο, να ανταλλάσσουν τις εμπειρίες τους και να συζητούν τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν. Επιπλέον αποτελούν το έρεισμα και το εφαλτήριο από το οποίο οι Ι. Μητροπόλεις και οι επιστήμονες και επαγγελματίες υγείας μπορούν να οργανώνουν παρόμοιες επιμορφωτικές εκδηλώσεις και προγράμματα στις τοπικές κοινωνίες. Τον όλο συντονισμό του «Πατριαρχικού Δικτύου» έχει ο π. Σταύρος Κοφινάς, Πρωτοπρεσβύτερος του Οικουμενικού Θρόνου.

Στο Συνέδριο συμμετείχαν καθηγητές των Θεολογικών Σχολών Θεσσαλονίκης, Αθηνών, Βοστώνης και Ανωτάτης Εκκλησιαστικής Ακαδημίας Αθηνών, καθώς

και καθηγητές διαφόρων άλλων σχολών ανά τον κόσμο. Ο π. Σταύρος Κοφινάς, κηρύσσοντας την έναρξη των εργασιών του συνεδρίου, ανέλυσε τους σκοπούς του Δικτύου και διατύπωσε καιρία ερωτήματα: Θέλουμε να εμβαθύνουμε στις δυσκολίες που υπάρχουν στον κόσμο; Είμαστε πρόθυμοι να κάνουμε αυστηρή αυτοκριτική για το πώς διακονούμε το πάσχον σώμα Χριστού; Και κατέληξε στο ότι όλοι έχουμε μία τεράστια ποιμαντική ευθύνη και αν, μετά από το συνέδριο, δεν συμβάλουμε με φλογερή διάθεση να αλλάξουμε την κατάσταση που ζούμε, τότε το συνέδριο θα έχει αποτύχει.

Ακολούθησε η έναρκτήρια όμιλία του συνεδρίου με θέμα: «Μπορεί να θεραπευθεί ή σημερινή διχνοια;» από τον Θανάση Ν. Παπαθανασίου, Αναπλ. Καθηγ. Ίεραποστολικής, Διαπολιτισμικής Χριστιανικής Μαρτυρίας και Διαλόγου στην Ανωτάτη Εκκλησιαστική Ακαδημία Αθηνών και αρχισυντάκτη του περιοδικού Σύναξη. Ο όμιλητής επικέντρωσε την προσοχή του στην περίπτωση της πανδημίας που αποτελεί ένα καλό μοντέλο για την προσέγγιση και άλλων διχνοιών που ένδημούν στη ζωή μας. Τόνισε ότι η διαφωνία και η αναμέτρηση με τις διαφορετικές απόψεις και στάσεις είναι εύλογα και όχι πρόβλημα, ενώ αδιέξοδο στη διχνοια αποτελεί η έλλειψη κοινής βάσης για διαφωνία και αναμέτρηση. Έντόπισε ότι για τη θεραπεία της

διχόνοιας ἐπικρατοῦν δύο ἀπόψεις: Ἡ μία θεωρεῖ ὅτι ἡ διχόνοια θὰ σβήσει μόνη της, ἔτσι ὅπως ξεκίνησε, ὡστόσο αὐτὸ ἀποτελεῖ μία δοκιμασμένη συνταγὴ ἀποτυχίας. Ἡ ἄλλη ἀποψη προτείνει τὴν ἀναγκαιότητα νὰ ἐκτεθοῦμε μιλώντας ὁ ἓνας στὸν ἄλλον, ἢ –ἀκόμη περισσότερο– νὰ ἐκτεθοῦμε ἀκούγοντας ὁ ἓνας τὸν ἄλλο, καθὼς τὸ νὰ ἀκοῦς σημαίνει τὴ δυνατότητα νὰ μὴ ἐγκιβωτιστεῖς οὔτε στὸν ναρκισσισμό τοῦ νικητῆ οὔτε στὸ τραῦμα τοῦ ἠττημένου. Οἱ φιλότιμοι ἀπὸ τὶς διαφορετικὲς ὁμάδες χρειάζεται νὰ ἐστιάσουν στὰ κοινὰ κριτήρια ποῦ θὰ ἀναδείξουν ζητήματα τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς, ὅπως ἡ κυριαρχία τοῦ μαγικοῦ, ἡ ὑποτίμηση τῆς ἀγάπης καὶ ἡ ἀναμέτρηση μὲ θέματα βιοπολιτικῆς.

«Ηχοτοπία τῆς Ἀφρικῆς: Θεολογικές, Ἀνθρωπολογικὲς καὶ Δικαιικὲς Προσεγγίσεις: Τὸ Ἀφρικανικὸ Project τῆς Ἱεραποστολικῆς καὶ τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου»

Μεταξὺ 11ης καὶ 12ης Ὀκτωβρίου πραγματοποιήθηκε Διεθνὲς Συνέδριο στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Παν. Ἀθηνῶν μὲ τίτλο: «Ἡχοτοπία τῆς Ἀφρικῆς: Θεολογικὲς, Ἀνθρωπολογικὲς καὶ Δικαιικὲς Προσεγγίσεις: Τὸ Ἀφρικανικὸ Project τῆς Ἱεραποστολικῆς καὶ τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου». Πρόκειται γιὰ μία συνδιοργάνωση τοῦ Ἐργαστηρίου Κανονικοῦ Δικαίου τοῦ Τμήματος Κοινωνικῆς Θεολογίας καὶ Θρησκευτολογίας τοῦ Ε.Κ.Π.Α. καὶ τοῦ Σωματείου Φίλων τῶν Διαπολιτισμικῶν, Διαθρησκευτικῶν καὶ Ὁρθόδοξων Ἱεραποστολικῶν Σπουδῶν «Μνήμη καὶ Πρωτοπορία».

Μίλησαν διακεκριμένοι ἐπιστήμονες ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμο, ἐνῶ ἡ θεματικὴ τοῦ συνεδρίου ἀναπτύχθηκε σὲ τέσ-

σερις κύκλους: α) «Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία στὴν Ἀφρική: ἔγνοιες καὶ προοπτικὲς τοῦ 21ου αἰ.». Στὸν κύκλο αὐτὸν ἐξετάσθηκαν ζητήματα ποῦ ἀφοροῦν τὸν πυρῆνα τῆς Ὁρθόδοξης παρουσίας στὴν ἀφρικανικὴ ἡπειρο σήμερα. β) «Ἡ Χριστιανικὴ παρουσία στὴν Ἀφρική: Ἡ συνάντηση ἐκδοχῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ μὲ παραδοσιακὲς ὄψεις τῆς ἀφρικανικῆς κοινωνίας». Στὸν κύκλο αὐτὸν ἐξετάσθηκαν πτυχὲς τῆς παρουσίας τῶν χριστιανῶν στὴν ἀφρικανικὴ ἡπειρο ἰδίως, ἀλλὰ ὅχι ἀποκλειστικά, κατὰ τοὺς νεώτερους χρόνους καὶ ἀποτιμήθηκαν κριτικὰ οἱ συνέπειες ἀπὸ τὴν ἀπότομη συνάντηση διαφορετικῶν πολιτισμικῶν μοντέλων κυρίως κατὰ τὸν μακρὸ αἰῶνα (ἀλλὰ καὶ στὸ πλαίσιο) τῆς ἀποικιοκρατίας. Διακεκριμένοι καθηγητὲς ἀπὸ ὅλα τὰ δόγματα παρουσίασαν τὶς διαφοροποιημένες ἀποτιμήσεις τους καὶ διατύπωσαν σκέψεις γιὰ τὸ μέλλον. γ) «Φῶς καὶ σκιὲς στὴν Ἐκκλησία στὴν Ὑποσαχάρια Ἀφρική: Ὁψεις θεολογίας, πολιτισμοῦ, αὐτοσυνειδησίας». Στὸν κύκλο αὐτῆς τῆς στρογγυλῆς τράπεζας ἐξετάσθηκαν ὄψεις τῆς κοινωνικῆς καὶ πνευματικῆς ζωῆς στὸ πλαίσιο τῆς Ὁρθόδοξης κοινότητος καὶ Ἐκκλησίας σὲ διάφορα μῆκη καὶ πλάτη τῆς ἀφρικανικῆς ἡπείρου σήμερα, ζητήματα ποῦ ἀπασχολοῦν τόσο τὸ παλαίφατο Πατριαρχεῖο ὅσο καὶ κατὰ τόπους ἐκκλησίες στὴν Ἀφρική. δ) «Δημιουργικὲς ἀνησυχίες τῆς ἀφρικανικῆς κοινωνίας σήμερα: Θρησκευτικότητες καὶ Δικαιώματα». Στὸν κύκλο αὐτὸν ἐξετάσθηκαν ζητήματα εὐρύτερων κοινωνικῶν ἐξελίξεων στὴν Ἀφρική καὶ εἰδικώτερα δικαιώματα ὡς πρὸς τὰ ὁποῖα κοινωνικοὶ καὶ θρησκευτικοὶ φορεῖς καὶ ἰδίως ἡ κατὰ τόπους Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία καλοῦνται νὰ τοποθετηθοῦν μέσα ἀπὸ τὸν λόγο καὶ τὴν πράξη τους.

NOEMBΡΙΟΣ

“Listening to the East: Synodality
in the Life and Mission of the Eastern
Orthodox Church”

Από τις 2 ως τις 5 Νοεμβρίου 2022 πραγματοποιήθηκε στη Ρώμη το Συνέδριο “Listening to the East: Synodality in the Life and Mission of the Eastern Orthodox Church” («Άκρωμένοι της Ανατολής: Η συνοδικότητα στη ζωή και την αποστολή της Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας»), πού ὀργανώθηκε ἀπὸ τὸ Ποντιφικὸ Πανεπιστήμιο Angelicum καὶ τὸ Ἴδρυμα Pro Oriente, μὲ τὴ συμμετοχὴ 80 καὶ πλέον ἐπισκόπων, κληρικῶν καὶ λαϊκῶν θεολόγων, κυρίως Ὁρθοδόξων ἀλλὰ καὶ Ρωμαιοκαθολικῶν. Τὸ Συνέδριο ἐστίασε στὴ σημασία τῆς ἐμπειρίας τῆς συνοδικότητας, ἡ ὁποία χαρακτηρίζει τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, συμβάλλοντας ἔτσι στὴν προσπάθεια τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας νὰ ἐνσωματώσει διδάγματα καὶ θεσμοὺς συνοδικότητας στὶς εὐρύτερες πρακτικὲς καὶ δομές τῆς.

Ἡ κεντρικὴ διάλεξη τῆς πρώτης ἡμέρας δόθηκε ἀπὸ τὸν Ρουμανικῆς καταγωγῆς π. Sorin Șelaru μὲ θέμα: “Synodality as a manifestation of Koinonia in the Church”, στὴν ὁποία ἀπάντησαν μὲ σύντομες παρεμβάσεις ὁ Svetoslav Ribolov, Καθηγητῆς Πατρολογίας στὸ Παν. τῆς Σόφιας στὴ Βουλγαρία, καὶ ὁ ἀρχιμ. Ἀμφιλόχιος Μῆλτος, Δρ. Θεολογίας ἀπὸ τὴν Ἱερὰ Μητρόπολη Δημητριάδος. Σὲ ἀπάντηση τῆς κεντρικῆς διάλεξης τῆς δεύτερης ἡμέρας ἀπὸ τὴν Δρ. Teva Regule (Πρόεδρο τῆς Ὁρθοδόξου Θεολογικῆς Ἐνώσεως Ἀμερικῆς καὶ Μέλους τοῦ Δ.Σ. τοῦ Κέντρου Διακονισῶν «Ἁγία Φοίβη») μὲ θέμα: «Πρόσληψη καὶ ἔμπνευση τῆς συνοδικῆς διαδικασίας στὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας», ὁ Παντελῆς

Καλαϊτζίδης, Διευθυντῆς τῆς Ἀκαδημίας Θεολογικῶν Σπουδῶν Βόλου παρενέβη μὲ θέμα: «Συνοδικότητα ἄνευ γυναικῶν; Γιὰ τὴ θεολογικὴ καὶ ἐκκλησιαστικὴ ὑπέρβαση τῆς ἱεροποίησης τῶν δομῶν τῆς πατριαρχικῆς κοινωνίας», ὅπου ἀνέδειξε τὸ πρόβλημα τῆς περιθωριοποίησης τοῦ λαϊκοῦ στοιχείου καὶ ιδιαίτερα τῶν γυναικῶν στὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας, καθὼς καὶ τῆς ἀνισότητος μεταξὺ ἀνδρῶν, ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, καρπὸ ἐνὸς κοσμικοῦ οὐσιαστικῶς πνεύματος ποὺ θὰ ἔπρεπε νὰ μὴν χαρακτηρίζει τὴν Ἐκκλησία, εἰκόνα τῶν Ἐσχάτων στὴν ἱστορία.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

“Πιστεύομεν: The Status Quaestionis
and the Neglected Topics of Nicaea
and its Creed”

Μὲ δεδομένο ὅτι πλησιάζει ἡ 1700ῆ ἐπέτειος τῆς Α΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου ποὺ ἔλαβε χώρα στὴ Νίκαια τῆς Βιθυνίας τὸ 325, ἡ Foundation for Religious Studies (Fscire) μὲ ἔδρα τὴν Μπολόνια τῆς Ἰταλίας ὀργάνωσε τὴν πρώτη ἀπὸ μία σειρὰ ἐπιστημονικῶν ἐκδηλώσεων ποὺ φιλοδοξοῦν νὰ δώσουν τὸ στίγμα ποὺ θὰ χαρακτηρίσει τὴν ἐπιστημονικὴ ἔρευνα γιὰ τὶς ἐπόμενες δεκαετίες σχετικὰ μὲ τὴ δογματικὴ διδασκαλία τῆς Συνόδου τῆς Νικαίας, καθὼς καὶ τῆς ἱστορίας τῆς διαμόρφωσής τῆς. Τὸ πρῶτο συνέδριο πραγματοποιήθηκε στὴν Κωνσταντινούπολη μεταξὺ 1ης καὶ 2ας Δεκεμβρίου μὲ τίτλο: «Πιστεύομεν: τὸ status quaestionis καὶ παραγνωρισμένες πτυχὲς τῆς Συνόδου τῆς Νικαίας καὶ τοῦ Συμβόλου τῆς».

Εἶναι ἀδιαμφισβήτητο ὅτι ἡ Σύνοδος αὐτὴ ἀποτελεῖ σημεῖο καμπῆς στὴν

ιστορία τῆς Ἐκκλησίας ὡς ἀκρογωνιαίος λίθος τῆς διαδικασίας πού ὀδήγησε στή διαμόρφωση τῆς δογματικῆς διδασκαλίας πού ἔμεινε γνωστή ὡς Σύμβολο Νικαίας-Κωνσταντινουπόλεως, τὸ ὁποῖο ὑπῆρξε ἐν τέλει ἀποτέλεσμα δημιουργικοῦ θεολογικοῦ διαλόγου ἀλλὰ καὶ συμβιβασμῶν μεταξὺ τῶν διαφορετικῶν θεολογικῶν παραδόσεων τῶν πρώτων χριστιανικῶν αἰώνων. Τὸ *textus receptus* ἀποτελεῖ στήν πραγματικότητα κατάληξη μιᾶς μακρᾶς διαδικασίας διαμόρφωσης, ἡ ὁποία ξεκίνησε μὲ τὴν ἐπεξεργασία τῶν βαπτισματικῶν συμβόλων ἀπὸ τὶς ἐπιμέρους τοπικὲς ἐκκλησίες καὶ κατέληξε στή σταθεροποίησή του, μέσῳ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων τοῦ 4ου καὶ 5ου αἰ. μὲ ἀφετηρία τὴ Νίκαια τὸ 325. Ἐπομένως, τὸ πρῶτο αὐτὸ συνέδριο ἀπετέλεσε μία εὐκαιρία τόσο γιὰ τὸν καθορισμὸ τοῦ *status quaestionis* ὅσον ἀφορᾶ τὴ σύνοδο τῆς Νίκαιας καὶ τὸ Σύμβολο τῆς Πίστεως πού αὐτὴ θέσπισε, ὅσο καὶ γιὰ τὴ διερεύνηση τῶν θεμάτων ἐκείνων πού ἔχουν παραμεληθεῖ μέχρι σήμερα ἀπὸ τὶς ὑπάρχουσες μελέτες. Δόθηκε δηλαδή ἡ δέουσα ιστοριογραφικὴ προσοχὴ σὲ ἐκεῖνα τὰ θέματα καὶ τὶς προοπτικὲς πού δὲν ἔχουν ἀκόμη μελετηθεῖ ἀρκετὰ καὶ μποροῦν νὰ ἀνοίξουν νέες ἐρευνητικὲς προοπτικὲς γιὰ τὰ ἐπόμενα χρόνια, χαράσσοντας τὸν δρόμο γιὰ μελλοντικὲς σχετικὲς μελέτες.

Ἡ κεντρικὴ διάλεξη τοῦ συνεδρίου δόθηκε ἀπὸ τὴν Emanuella Prinziavalli, καθηγήτρια Χριστιανικῆς Γραμματείας στὸ Πανεπιστήμιο Sapienza τῆς Ρώμης μὲ τίτλο: «Ὁ ὄρος ὁμοούσιος στὴ Νίκαια καὶ ἡ ἐρμηνεία του ἀπὸ τὸν Εὐσέβειο μεταξὺ αὐτοάμυνας καὶ ἱστορικῆς ἀφήγησης». Ἡ ὁμιλήτρια ἐστίασε στὶς ἀφηγηματικὲς στρατηγικὲς πού χρησιμοποιήσε ὁ ἐπίσκοπος Καισαρείας τῆς

Παλαιστίνης καὶ πατέρας τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας γιὰ νὰ δώσει τὸ πλαίσιο τῶν θεολογικῶν συζητήσεων στὴ Σύνοδο τῆς Νικαίας καὶ ἐν συνεχείᾳ παρουσίασε καὶ ἀξιολόγηση γιὰ τὴν πρόσληψη τῶν στρατηγικῶν αὐτῶν ἀπὸ τοὺς συνεχιστὲς τοῦ ἔργου τοῦ Εὐσεβίου κατὰ τὸν 4ο καὶ 5ο αἰ. Ἴδιαιτερο ἐνδιαφέρον εἶχε ἡ εἰσήγηση τοῦ Paul Gavrilyuk, Καθηγητῆ στὸ Πανεπιστήμιο St. Thomas στὴ Μινεσότα τῶν Η.Π.Α. καὶ ἰδρυτῆ τῆς Διεθνoῦς Ὁρθόδοξης Θεολογικῆς Ἐταιρείας (IOTA) μὲ τίτλο: «Ἡ κληρονομία τῆς Συνόδου τῆς Νικαίας στὴν Ὁρθόδοξη Παράδοση: ἡ ἀρχὴ τῆς ἀμεταβλητότητας καὶ ἡ ἐρμηνευτικὴ τῆς συνέχειας». Ὁ ἀμερικανοουκρανὸς θεολόγος παρουσίασε τὴν πρόσληψη τῆς Συνόδου ἀπὸ τὴ μεταγενέστερη συνοδικὴ παράδοση τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴ συμβολὴ της στὴ διαμόρφωση τῶν θεμελιωδῶν κριτηρίων τῆς Ὁρθόδοξης θεολογικῆς παράδοσης, πού κατὰ τὴ διάρκεια τῆς πρώτης χιλιετίας καθιέρωσαν τὴ διακριτὴ Βυζαντινὴ θεολογία σὲ ἀντιδιαστολὴ πρὸς τὴν ἀντίστοιχη Δυτικὴ. Τέλος ὁ δρ. Νίκος Κουρεμένος ἀναφέρθηκε στὴ σύνοδο τῆς Σελεύκειας-Κτησιφῶντος (410 μ.Χ.) καὶ τὴν πρόσληψη τῆς Συνόδου τῆς Νικαίας ἀπὸ τὸν Περσικὸ Χριστιανισμό.

«Οἱ πυλῶνες
τῆς Ὁρθόδοξης πνευματικότητας»

Ἀπὸ τὴν 1η ἕως τὴν 4η Δεκεμβρίου πραγματοποιήθηκε στὸ Ἱάσιο τῆς Ρουμανίας τὸ 5ο Συνέδριο τοῦ Ἐρευνητικοῦ Ἰνστιτούτου «Ἅγιος Ἰωάννης Χρυσόστομος», σὲ ὑβριδικὴ μορφή σὲ συνεργασία μὲ τὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Ἱασίου καὶ τὴν

τοπική Ὁρθόδοξη Ἐπισκοπή. Τὸ γενικὸ θέμα τοῦ συνεδρίου ἦταν: «Οἱ πυλώνες τῆς Ὁρθόδοξης πνευματικότητας». Σκοπὸς τοῦ συνεδρίου ἦταν νὰ ἐξετάσει πτυχὲς τῆς ὀρθόδοξης πνευματικότητας, ὅπως αὐτὴ ἀποτυπώνεται στὰ κείμενα συγκεκριμένων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας (λ.χ. Συμεὼν ὁ Νέος Θεολόγος) ἀλλὰ καὶ στὸ ἔργο σύγχρονων θεολόγων μὲ ἀναφορὰ στὶς σημερινὲς προκλήσεις καὶ τὰ τρέχοντα προβλήματα.

Μεταξὺ τῶν ἀνακοινώσεων τῶν ὁμιλητῶν τοῦ συνεδρίου ξεχώρισε ἡ εἰσήγηση τοῦ π. Νικολάου Λουδοβίκου μὲ θέμα: «Ἀνοιχτὴ Ἀνθρώπινη Φύση στὸν Ἅγιο Συμεὼν τὸν Νέο Θεολόγο, ἡ Ἠσυχαστικὴ παράδοση καὶ ὁ τρίτος ἢ βελούδινος ὀλοκληρωτισμός». Ὁ εἰσηγητὴς στάθηκε κριτικὰ στὸν ἄμετρο τεχνολογισμὸ καὶ τὴν ἀπόρριψη τῆς παραδοσιακῆς μεταφυσικῆς ἀπὸ τὴ μετανεωτερικὴ ἐποχὴ μας, ἡ ὁποία ὀδηγεῖ στὴν ὑποτίμηση τῆς ἀξίας τοῦ ἀνθρώπου, καὶ πρότεινε ὡς διέξοδο τὴ διάκριση οὐσίας καὶ ἐνεργειῶν/θέλησης τοῦ Θεοῦ τῆς ἡσυχαστικῆς παράδοσης. Ὁ Νικόλαος Ἀσπρούλης, μὲ τὴ σειρά

του, ἀνέπτυξε τὸ θέμα: «Οἰκοδογματικὴ, οἰκο-πνευματικὴ καὶ ἡ πρόκληση τῆς κλιματικῆς ἀλλαγῆς». Λαμβάνοντας ὑπ' ὄψιν τὴ ραγδαία ἐπιδείνωση τῆς περιβαλλοντικῆς κρίσης, ὁ εἰσηγητὴς ἐπιχείρησε νὰ περιγράψει τὰ βασικὰ σημεῖα ἑνὸς νέου μοντέλου θεολογίας, τὸ ὁποῖο προσπαθεῖ νὰ ἀξιοποιήσει τὰ δεδομένα τῆς οἰκολογίας καὶ τῶν περιβαλλοντικῶν σπουδῶν προκειμένου νὰ ἐρμηνεύσει τὴ δογματικὴ πίστη καὶ πνευματικὴ τῆς Ἐκκλησίας (λ.χ. Χριστολογία, ἀνθρωπολογία, εὐχαριστιακὸ ἦθος) μὲ τρόπο ποῦ νὰ δίνει ἀπαντήσεις στὴν οἰκολογικὴ κρίση. Τέλος ὁ Νίκος Τσιρέβελος ἀνέπτυξε τὸ θέμα: «“Ὑμεῖς ἐστε τὸ ἅλας τῆς γῆς” (Ματθ. 5, 13): Χριστιανικὴ μαρτυρία, κήρυγμα καὶ ἐκπαίδευση στὴ μετα-πανδημικὴ περίοδο», ἀναδεικνύοντας τὴ σημασία τοῦ κηρύγματος καὶ τῆς ἐκπαίδευσης στὸ πλαίσιο τῆς χριστιανικῆς ἱεραποστολῆς σὲ μιὰ ἐποχὴ ὅπως ἡ σημερινή, ἡ ὁποία προσπαθεῖ νὰ ἐπανέλθει στὴν κανονικότητα μετὰ ἀπὸ τὴν πανδημία τοῦ κορωνοϊοῦ.